

PRIPRAVLJAVEC:



**OBČINA DUPEK**

Trg slovenske osamosvojitve 1, 2241 Sp. Duplek

# **OBČINSKI PROSTORSKI NAČRT OBČINE DUPEK**

**dopolnjen osnutek**

## **IZVLEČEK IZ HIERARHIČNO VIŠJIH PROSTORSKIH AKTOV**

Župan Občine Duplek  
Mitja HORVAT

Sp. Duplek, februar 2019

IZDELOVALEC:



**ZUM urbanizem planiranje, projektiranje d.o.o., Grajska ul. 7, 2000 Maribor**  
Št. naloge: 11044

Direktorica: Marinka KONEČNIK KUNST

## KAZALO VSEBINE:

1	UVOD.....	3
2	ODLOK O STRATEGIJI PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE (OdSPRS; Ur. list RS, št. 76/04) .....	4
	2.1 Glavne vsebinske usmeritve iz SPRS .....	4
	2.2 Sistem poselitve v SPRS.....	6
3	IZHODIŠČA IZ SPRS, KI SE NANAŠAJO NA RAZVOJ OBČINE DUPEK .....	12
4	UREDBA O PROSTORSKEM REDU SLOVENIJE (Ur. list RS, št. 122/04).....	19
5	DRŽAVNI PROSTORSKI NAČRTI NA OBMOČJU OBČINE DUPEK.....	23

## Kazalo slik:

Slika 1: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): karta št. 3, Zasnova poselitve.....	12
Slika 2: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): karta št. 4, Zasnova policentričnega urbanega sistema in razvoj širših mestnih območij.....	13
Slika 3: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 1, Razvoj mest in drugih naselij.....	13
Slika 4: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 3, Usmeritve za razvoj prometnega sistema.....	14
Slika 5: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 4, Usmeritve za razvoj energetskih sistemov .....	14
Slika 6: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): karta št. 6, Zasnova krajine.....	15
Slika 7: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 2, Arhitekturna prepoznavnost.....	15
Slika 8: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 6, Prepoznavnost z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter naravne kakovosti krajine .....	16
Slika 9: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): karta št. 7, Območja s problemi in potenciali.....	16
Slika 10: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 7, Raba naravnih virov .....	17
Slika 11: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 8, Potenciali za oskrbo s pitno vodo.....	17
Slika 12: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 9, Prostorske omejitve za razvoj.....	18
Slika 13: Prikaz območja Državnega lokacijskega načrta za vodnogospodarsko ureditev Drave od Vurberka do Zg. Dupleka (Vir: PK 250.000, GURS, <a href="http://www.mop.gov.si/si/drzavni_prostorski_nacrti/vpogled_v_postopke_priprave_drzavnih_prostorskih_aktov/">http://www.mop.gov.si/si/drzavni_prostorski_nacrti/vpogled_v_postopke_priprave_drzavnih_prostorskih_aktov/</a> , stanje na dne 13.6.2012) .....	23

## 1 UVOD

Zakon o prostorskem načrtovanju (ZPNačrt; Ur. list RS, šte. 33/07, 70/08 – ZVO-1B, 108/09, 80/10 – ZUPUDPP, 43/11 – ZKZ-C, 57/12, 57/12 – ZUPUDPP-A, 109/12, 76/14 – odl. US, 14/15 – ZUUJFO in 61/17 – ZUreP-2) določa, da občinski prostorski akti ne smejo biti v nasprotju z državnimi prostorskimi akti ali regionalnim prostorskim načrtom. Občinski prostorski načrt ne sme biti v nasprotju z občinskim strateškim prostorskim načrtom.

Ker na širšem območju Občine Duplek ni sprejetega regionalnega prostorskega načrta in ker je občinski prostorski načrt Občine Duplek (v nadaljevanju: OPN) pripravljen kot enoviti prostorski akt, ki integrira strateški in izvedbeni del (občina ni oz. ne bo sprejela občinskega strateškega prostorskega načrta kot samostojnega prostorskega akta), je za OPN potrebno upoštevati zakonsko določilo, da OPN ne sme biti v nasprotju z državnimi prostorskimi akti.

ZPNačrt določa, da so prostorski akti države državni strateški prostorski načrt in državni prostorski načrti. Državni strateški prostorski načrt bi moralo ministrstvo, pristojno za prostor, pripraviti najkasneje v šestih mesecih po uveljavitvi ZPNačrt (uveljavitev je bila 28. 4. 2007) in na njegovi podlagi izdanih predpisov. Do uveljavitve državnega strateškega prostorskega načrta veljata Odlok o strategiji prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04) in Uredba o prostorskem redu Slovenije (Ur. list RS, šte. 122/04).

Nadalje določa ZPNačrt, da se z državnim prostorskim načrtom načrtujejo prostorske ureditve državnega pomena iz državnega strateškega prostorskega načrta. Z uveljavitvijo državnega prostorskega načrta se šteje, da so spremenjeni oz. dopolnjeni občinski prostorski akti v delu in za območja iz državnega prostorskega načrta, občina pa lahko na takih območjih načrtuje prostorske ureditve iz svoje pristojnosti le izjemoma, če s tem soglašata Vlada RS.

Iz zapisanega izhaja, da so za OPN relevantni hierarhično višji prostorski akti Strategija prostorskega razvoja Slovenije, Prostorski red Slovenije in en državni prostorski načrt. Ustrezni izvlečki iz le-teh so razvidni iz nadaljnjega besedila.

V uvodu velja še opozoriti, da so v SPRS in PRS spričo leta, ko sta bila ta dva državna prostorska akta sprejeta (2004), uporabljeni mestoma nekoliko drugačni pojmi kot v naknadno sprejeti in aktualno veljavni prostorski zakonodaji (iz leta 2007). To velja npr. za pojem "poselitveno območje", ki ga aktualna zakonodaja več ne pozna oz. navaja, predhodno veljavna pa je ta pojem definirala takole: *"poselitveno območje je območje naselja vključno z območji, predvidenimi za njegovo širitev, ki so kot takšna določena v prostorskem aktu"*.

## 2 ODLOK O STRATEGIJI PROSTORSKEGA RAZVOJA SLOVENIJE (ODSPRS; UR. LIST RS, ŠTEV. 76/04)

Strategija prostorskega razvoja Slovenije (v nadaljevanju: **SPRS**) je temeljni državni prostorski akt o vsebinskem usmerjanju razvoja v prostoru. Podaja okvir za prostorski razvoj na celotnem ozemlju države in postavlja usmeritve za razvoj v evropskem prostoru. Določa zasnovo urejanja prostora, njegovo rabo in varstvo. Uveljavlja smotrno rabo prostora ter varnost življenja in dobrin. Poudarja prizadevanja za ohranitev prepoznavnosti prostora in krepitev identitete Slovenije ter njenih delov kot primerjalnih prednosti v evropskem prostoru.

### 2.1 Glavne vsebinske usmeritve iz SPRS

SPRS določa:

#### 1. izhodišča in cilje prostorskega razvoja Slovenije

**Temeljno izhodišče** nadaljnega prostorskega in s tem integralnega družbenega razvoja je **vzdržen prostorski razvoj**. Le-ta pomeni zagotavljanje take rabe prostora in prostorskih ureditev, ki ob varovanju okolja, ohranjanju narave in trajnostni rabi naravnih dobrin, ohranjanju kulturne dediščine in drugih kakovosti naravnega in bivalnega okolja omogoča zadovoljitev potreb sedanje generacije brez ogrožanja potencialov za prihodnje generacije. Pri opredeljevanju razvojnih usmeritev prostorskega razvoja je zato temeljno vodilo, da je prostor omejena dobrina, ki terja skrbno usklajevanje javnih koristi in zasebnih interesov ter dolgoročno naravnano prostorsko načrtovanje.

Načelom tega razvoja sledi SPRS, slediti pa jim morajo vsi ostali državni prostorski akti, vsi občinski prostorski akti ter vsi programi, plani in drugi razvojni dokumenti s prostorsko implikacijo na državni, regionalni in občinski ravni.

**Cilji prostorskega razvoja** so (jedrnato povedano):

- racionalen in učinkovit prostorski razvoj;
- razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij;
- večja konkurenčnost slovenskih mest v evropskem prostoru;
- kvaliteten razvoj in privlačnost mest ter drugih naselij;
- skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi;
- medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij;
- povezanost infrastrukturnih omrežij z evropskimi infrastrukturnimi sistemi;
- preudarna raba naravnih virov;
- prostorski razvoj usklajen s prostorskimi omejitvami;
- kulturna raznovrstnost kot temelj nacionalne prostorske prepoznavnosti;
- ohranjanje narave;
- varstvo okolja.

#### 2. zasnovo prostorskega razvoja Slovenije s prioriteta in usmeritvami za doseg ciljev prostorskega razvoja Slovenije

Slovenski prostor se bo razvijal tako, da obsega razvojna zasnova naslednje premise:

- mesta in druga urbana naselja se smotrno medsebojno povezujejo v okviru regionalnih območij;

- srednje velika slovenska mesta in druga urbana naselja postajajo slovenska prednost v evropskem prostoru, saj s svojo celovito ponudbo in podobo presegajo konkurente v sosednjih državah;
- podeželje postaja prostor raznolikih dejavnosti, ki v povezavi z mesti sestavlja mozaik naravnih in kulturnih kakovosti;
- načrtni razvoj obmejnih območij in njihovih središč ter ustreznih dejavnosti naj omogoči večje povezovanje robnih predelov z osrednjeslovenskim prostorom;
- Slovenija z usmeritvijo svojega razvoja prispeva edinstveno bivalno in delovno okolje v Evropi.

Iz tega izhajajo naslednje **prioritete v zasnovi**:

- enakovredna vključenost Slovenije v evropski prostor;
- policentrični urbani sistem in regionalni prostorski razvoj;
- vitalna in urejena mesta;
- usklajen razvoj širših mestnih območij;
- povezan in usklajen razvoj prometnega in poselitvenega omrežja ter izgradnja gospodarske javne infrastrukture;
- vitalnost in privlačnost podeželja;
- krepitev prepoznavnosti kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine;
- prostorski razvoj v območjih s posebnimi potenciali in problemi.

### **3. razvoj prostorskih sistemov z usmeritvami za razvoj na regionalni in lokalni ravni**

- **Za razvoj poselitve** so podane usmeritve za razvoj mest in drugih naselij, pri čemer je poudarjen njihov notranji razvoj ter racionalna raba zemljišč in objektov. Podane so usmeritve za prenavo in širitev naselij, posebne usmeritve za podeželska naselja, vasi in zaselke, za turistična naselja in za počitniška naselja. Postavljene so usmeritve za komunalno opremljanje zemljišč ter ohranjanje arhitekturne prepoznavnosti mest in drugih naselij.
- **Za razvoj gospodarske javne infrastrukture** so podane usmeritve za vse vrste prometa, za telekomunikacijo infrastrukturo, za energetske infrastrukturo, za oskrbo z vodo, za odvajanje in čiščenje odpadne in padavinske vode ter usmeritve za ravnanje z odpadki.
- **Za razvoj krajine** so podane usmeritve za ohranjanje prepoznavnosti Slovenije z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine, za ohranjanje naravnih kakovosti krajine, usmeritve za rabo naravnih virov (kmetijska zemljišča, gozd, vode, mineralne surovine, za rekreacijo na prostem) ter usmeritve za področje obrambe. Obravnavane so prostorske omejitve razvoja zaradi potencialnih naravnih in drugih nesreč in vododeficitarnosti ter na drugih ogroženih območjih vseh vrst.

### **4. ukrepe za izvajanje:**

- programe in aktivnosti različnih vrst na različnih področjih (npr. na področju razvoja poselitve, razvoja podeželja, razvojne programe na področju gospodarske javne infrastrukture, razvojne programe na območjih s posebnimi potenciali in problemi);
- naloge in aktivnosti nosilcev urejanja prostora ter drugih subjektov, pristojnih za izvajanje SPRS, vključno z nalogami nosilca urejanja prostora na lokalni ravni;
- v seznamu so zajeti nosilci urejanja prostora na 30 področjih s skupno več kot 100 nalogami.

**Pri tem so definirane naslednje naloge nosilca urejanja prostora na lokalni ravni, t.j. občine:**

- pripravi strategijo prostorskega razvoja občine (kratko: SPRO) skladno s predpisi in pri tem zagotavlja in pridobiva potrebne strokovne podlage za področja iz svoje pristojnosti (*opomba*:

*SPRO je vrsta prostorskega akta, ki jo je predpisovala predhodna, danes že neveljavna prostorska zakonodaja);*

- pripravi prostorski red občine (kratko: PRO) (*opomba: PRO je vrsta prostorskega akta, ki jo je predpisovala predhodna, danes že neveljavna prostorska zakonodaja);*
- pripravlja občinske lokacijske načrte (kratko: LN) za prostorske posege in ureditve iz svoje pristojnosti (*opomba: LN je vrsta prostorskega akta, ki jo je predpisovala predhodna, danes že neveljavna prostorska zakonodaja);*
- sodeluje z drugimi občinami pri razreševanju skupnih prostorskih vprašanj in pri pripravi skupnih prostorskih aktov;
- izvaja davčne mehanizme kot podporo načrtovanemu prostorskemu razvoju;
- pripravlja energetske zasnove v skladu z načeli varčne rabe energije;
- zagotavlja izvajanje vseh nalog s področja delovanja lokalnih skupnosti, ki se nanašajo na urejanje prostora in s katerimi se zagotavlja vzdržni prostorski razvoj.
- zagotavlja skladnost razvojnih dokumentov in prostorskih aktov s SPRS.

## 2.2 Sistem poselitve v SPRS

**Poselitev** je v SPRS obravnavana kot eden od treh konstitutivnih oz. integralnih prostorskih sistemov (druga dva sta še gospodarska javna infrastruktura in krajina).

Za področje poselitve so relevantni naslednji cilji prostorskega razvoja Slovenije:

- razvoj policentričnega omrežja mest in drugih naselij;

Ta cilj je vezan na spodbujanje razvoja središč nacionalnega in regionalnega pomena kot središč regionalnih območij, na spodbujanje funkcijske in infrastrukturne povezanosti mest in drugih naselij ter na zagotavljanje povezanosti urbanih naselij in njihovih zaledij z učinkovitejšo mobilnostjo, podprto z javnim potniškim prometom;

- večja konkurenčnost slovenskih mest v evropskem prostoru;

Ta cilj podpira razvoj regionalnih razvojnih con za proizvodne in storitvene dejavnosti, učinkovito razmeščanje dejavnosti v naseljih z upoštevanjem lokacijskih možnosti in omejitev ter zagotavljanje zadostnih količin različnih stanovanj v urbanih naseljih.

- kvaliteten razvoj in privlačnost mest ter drugih naselij;

Temu cilju sledijo naslednji podcilji: varna, socialno pravična, vitalna, zdrava in urejena mesta ter druga naselja; zagotavljanje kvalitete bivalnega okolja z vključevanjem kulturne dediščine v urejanje, prenovo in oživljanje mest in drugih naselij; zagotavljanje kvalitete bivalnega okolja z ustrezno in racionalno infrastrukturno opremljenostjo, z razvito mrežo gospodarskih in storitvenih dejavnosti ter dostopnostjo do družbene javne infrastrukture.

- skladen razvoj območij s skupnimi prostorsko razvojnimi značilnostmi;

Ta cilj je vezan na skladen razvoj regionalnih območij, povezanost obmejnih urbanih in drugih območij ter na skladen razvoj drugih območij s podobnimi ali skupnimi razvojnimi možnostmi in/ali problemi (obalna in hribovita, zavarovana in za zavarovanje predvidena območja, ogrožena zaradi naravnih procesov, širša mestna območja ipd.).

- medsebojno dopolnjevanje funkcij podeželskih in urbanih območij;

Gre za izkoriščanje prostorskega potenciala podeželja za razvoj raznolikih gospodarskih dejavnosti na podeželju ter za dopolnjevanje funkcij mesta in podeželja z razvojem dopolnjujočih se dejavnosti.

Za doseganje navedenih ciljev so v SPRS sprejete naslednje **prioritete in usmeritve**:

- Mesta in druga urbana naselja so smotrno medsebojno povezana v okviru regionalnih območij.

To pomeni, da se medsebojno povezujejo, se dogovarjajo o delitvi funkcij v urbanem sistemu z namenom, da se uveljavlja smotrno rabo prostora ter varnost in kakovost življenja in dobrin. S tem se spodbuja prizadevanja za ohranitev prepoznavnosti prostora Slovenije ter njenih lokalnih in regionalnih identitet, kar v razmerah evropske konkurence predstavlja primerjalne prednosti, obenem pa bogati kakovost življenja njenih prebivalcev.

- Podeželje postaja prostor raznolikih dejavnosti, ki v povezavi z mesti deluje kot harmoničen mozaik naravnih in kulturnih kakovosti.

Ta prioriteta pomeni, da se na posameznih območjih razvijajo tiste dejavnosti, ki so immanentne določenemu območju, zanj značilne in je po njih prepoznavno. Oskrba prebivalstva z vsemi vrstami storitev je zagotovljena znotraj regionalnih območij, v katerih so zagotovljene vse sodobne razmere za bivanje in delo.

S sosednjimi državami se spodbuja oblikovanje čezmejnih regij. Krepi se obmejna urbana naselja ter prometno dostopnost obmejnih regij in povezuje njihova središča s slovenskimi regijami.

- Prioritetno in poudarjeno se spodbuja policentrični urbani sistem in regionalni prostorski razvoj.

Za skladen prostorski razvoj Slovenije se spodbuja razvoj policentričnega urbanega sistema, ki ga tvori dvostopenjsko strukturirano omrežje središč nacionalnega in regionalnega pomena, na katerega se - s primerno delitvijo funkcij in medsebojnimi prometnimi povezavami - navezuje omrežje drugih središč, tj. medobčinskih središč, pomembnejših lokalnih središč in lokalnih središč, in sicer tako, da se primerno delijo funkcije naselij in se medsebojno povezujejo z ustreznim prometnim omrežjem. Policentrični urbani sistem podpira razvoj regij oz. regionalni prostorski razvoj.

Ta usmeritev iz SPRS poudarjajo in posredno tudi zahteva medsebojno sodelovanje občin pri razreševanju prostorskih problemov in sprejemanju prostorskih odločitev, se nanašajo na zastavljeni urbani sistem.

Razvoj poselitve se prednostno usmerja v urbana naselja, ki so že središča ali pa se bodo kot taka razvila zaradi značilnosti svojega položaja v omrežju naselij in potreb zaledja. V teh naseljih se skrbi za zadostno ponudbo stanovanj, delovnih mest in raznovrstnih dejavnosti ter za ustrezno infrastrukturno opremo. V okviru policentričnega urbanega sistema se razvija omrežje ustrezno opremljenih središč, ki omogočajo vsem prebivalcem udobno, cenovno ugodno, varno in okoljsko sprejemljivo dostopnost do javnih funkcij, delovnih mest, storitev in znanja.

Omrežje funkcionalno in fizično povezanih središč se načrtuje tako, da je razmestitev storitvenih, oskrbnih in drugih dejavnosti ter prometnih in elektronsko komunikacijskih povezav prostorsko usklajena, se med seboj dopolnjuje in omogoča uravnoteženost življenjskih in gospodarskih pogojev v mestih in na podeželju, ob skrbi za kvaliteto prostora in okolja.

Omrežje družbene javne infrastrukture, kot so šolstvo, zdravstvo, socialno varstvo, kulturne in druge javne službe, se razvija v skladu z omrežjem središč.

- Ključno vlogo v pričakovanih razvojnih spremembah in v procesih kot najpomembnejši dejavnik urbanega razvoja imajo vitalna in urejena mesta.

Razvoj in urejanje mest se načrtuje celovito, s čimer se zagotavlja vitalnost ter kakovost bivalnega prostora.

Povečuje se lokacijsko privlačnost mest, omogoča gospodarski razvoj, skrbi za varnost in kvaliteto bivalnega in delovnega okolja ter kakovostno dograjuje infrastrukturne sisteme. Dejavnosti bivanja, proizvodnje in potrošnje v mestih se razvija skladno s prostorskimi danostmi in okoljskimi omejitvami.

- Razvoj mest podpira usklajen razvoj širših mestnih območij.

Zaradi racionalizacije prometnih tokov, smotrnega razmeščanja delovnih mest, stanovanj, storitvenih in proizvodnih dejavnosti na širšem mestnem območju, ki obsega območja več lokalnih skupnosti, se prostorske potrebe razvoja mest in drugih naselij načrtuje in ureja na osnovi medobčinskega sodelovanja.

Zaradi velikosti, poselitvenih pritiskov, vsestranske problematike in/ali pričakovanega razvoja se posebno pozornost namenja usklajenemu razvoju širših mestnih območij središč nacionalnega pomena.

Širša mestna območja, ki praviloma obsegajo območje več lokalnih skupnosti, ki obkrožajo mestno občino, imajo posebno vlogo v policentrični strukturi urbanega sistema. Na širšem mestnem območju se razvija večje število medsebojno sodelujočih in učinkovito povezanih središč. Urbani razvoj, za katerega je značilna koncentracija stanovanjske gradnje, proizvodnih, storitvenih in oskrbnih dejavnosti, se vzpodbuja v obstoječih središčih ali na poselitvenih območjih, ki imajo potencialne za razvoj v nova središča. Predvsem se vzpodbuja razvoj tistih središč, ki so na prometnih vozliščih in križiščih različnih prometnih smeri. Razmeščanje in koncentracijo funkcij znotraj širših mestnih območij se načrtuje skladno z razvojem učinkovitega in na vseh nivojih povezanega javnega prometa.

- Zastavljeni urbani razvoj podčrtuje potreba po vitalnosti in privlačnosti podeželja.

Kot podeželje je opredeljen prostor zunaj območij večjih koncentracij poselitve, z nizko stopnjo urbanizacije in prevladujočim deležem kmetijske in gozdarske rabe, ohranjenimi naravnimi procesi in naravnimi prvinami. Spodbuja se njegov celovit razvoj v povezavi z urbanimi območji.

Za potrebe prostorskega urejanja ločimo urbanizirano in manj urbanizirano podeželje. Naselja in krajino na podeželju se razvija kot povezan gospodarski in bivalni prostor, v katerem se ohranja in razvija krajinske in arhitekturne kakovosti ter tako spodbuja ohranjanje prepoznavnosti slovenskega podeželja.

V urbanih naseljih na podeželju se spodbuja razvoj delovnih mest in s tem zmanjšuje vsakodnevne delovne migracije.



Razpršeno gradnjo se ustrezno sanira s funkcionalnim dopolnjevanjem, kjer je to prostorsko ustrezno in okoljsko sprejemljivo.

- Policentrični urbani sistem podpira zasnovan razvoj sistema infrastrukture in sistema krajine.

Prometno omrežje, ki povezuje vse oblike in vrste prometa, se razvija predvsem z namenom zagotavljanja prometne povezanosti vseh območij, skladnejšega razvoja celotnega državnega ozemlja in z namenom povezovanja s širšim evropskim prostorom.

Javni potniški promet se usklajuje z načrtovanim razvojem urbanih območij ter s tem zagotavlja povezavo mest in drugih naselij v teh območjih, predvsem pa povezavo med podeželjem in urbanih naselji v posameznem regionalnem območju.

Za ustrezen razvoj poselitve in gospodarskih dejavnosti ter njihovo vključevanje v mednarodna infrastrukturna omrežja se sočasno spodbuja izgradnjo gospodarske javne infrastrukture.

Z načrtovanjem v prostoru ter z drugimi ustreznimi ukrepi se spodbuja in krepi prepoznavnost kakovostnih naravnih in kulturnih značilnosti krajine ter usmerja celotni razvoj sistema krajine. Krajino se glede na značilnosti in razvojne potenciale razvija kot naravno in kulturno krajino, kot urbano krajino in kot kmetijsko intenzivno krajino. Spodbuja se ohranjanje in kvalitetno upravljanje v območjih s prepoznavnimi naravnimi in kulturnimi kakovostmi v povezavi z gospodarskimi možnostmi, ki jih te posebnosti omogočajo.

**Razvoj sistema poselitve** v državi je **zasnovan tako**, da zagotavlja umeščanje dejavnosti, stanovanj in infrastrukture v omrežju naselij in zagotavljanje zadostnih komunalno opremljenih površin za bivanje, proizvodnjo, oskrbo in storitve na primernih lokacijah ter površin za rekreacijo in preživljanje prostega časa.

Poselitveni razvoj se načrtuje v skladu s prostorskimi možnostmi in omejitvami, pri tem pa se upoštevajo zmogljivosti prostora, racionalnost opremljanja zemljišč, značilnosti obstoječega omrežja naselij in obstoječe pozidave ter drugi pogoji, ki so vzrodi trajnostnega prostorskega razvoja.

Spodbuja se tako aktivno zemljiško politiko, ki omogoča uveljavljanje usmeritev na področju poselitve. Država in lokalne skupnosti, v skladu s svojimi pristojnostmi, omogočajo pogoje za aktivno sodelovanje lastnikov zemljišč in investitorjev na področju urejanja in opremljanja zemljišč v obliki javno zasebnega partnerstva. Država in lokalne skupnosti skrbijo za pridobivanje zadostne količine zemljišč, zlasti za neprofitno stanovanjsko gradnjo in delovanje javnih služb. Finančna sredstva, ki jih lokalne skupnosti pridobivajo iz naslova gospodarjenja z zemljišči, se prioritarno namenjajo za izvajanje aktivne zemljiške politike, prednostno pa se zagotavlja izdelavo prostorskih izvedbenih aktov in na njihovi osnovi ustrezno opremljanje zemljišč.

Večji obseg zemljišč se nameni razvoju gospodarstva, zlasti na območjih z dobrimi prometnimi povezavami in primernimi prostorskimi možnostmi. Za učinkovito gospodarjenje z zemljišči v okviru aktivne zemljiške politike se v večji meri kot do zdaj uporablja informacijske sisteme.

**Razvoj sistema poselitve temelji:**

- na opredelitvah glede razvoja mest in drugih naselij:
  - Naselja se med seboj razlikujejo po funkciji in vlogi v omrežju naselij ter po velikosti, urbanistični ureditvi in arhitekturi. Za načrtovanje razvoja poselitve se tipe naselij opredeli

na podlagi fizionomskih, morfoloških in funkcijskih meril. Na podlagi meril in kazalcev se naselja razvršča v velika, srednja in mala mesta, v druga urbana in podeželska naselja, vasi in zaselke.

- Novo poselitve se usmerja predvsem v poselitvena območja urbanih naselij.
  - Naselja se načrtuje in ureja v skladu z naravnimi ali drugimi omejitvami tako, da prebivalci in njihovo premoženje niso ogroženi in ni nevarnosti za povzročitev gospodarske škode ter da je zagotovljena smotrna raba energije.
  - Notranji razvoj naselja ima prednost pred širjenjem na nova območja. Le-ta se zagotavlja s prenovo naselij kot prednostno razvojno usmeritvijo, s prenovo kulturne dediščine in druge stavbne dediščine v naseljih in s prenovo degradiranih urbanih območij;
  - Širitve naselij so možne, če v naselju ni več primernih zemljišč. Z njimi se zagotavlja pogoje za razvoj stanovanjskih, gospodarskih in drugih zmogljivosti, za večjo socialno varnost, za večjo konkurenčnost naselja, za delovanje trga nepremičnin in za razvoj različnih proizvodnih in storitvenih dejavnosti. Širitev naselij je dopustna, če je skladna s temeljnimi cilji urejanja prostora, načeli usmerjanja poselitve, s programom opremljanja zemljišč in oceno ogroženosti zaradi naravnih ali drugih nesreč.
  - Gradnjo zunaj poselitvenih območij se maksimalno omejuje oz. se je sploh ne dovoljuje, različne usmeritve pa veljajo, če gre za razpršeno gradnjo ali za razpršeno poselitve.
  - V podeželskih naseljih, vaseh in zaselkih je možna gradnja znotraj obstoječih gradbenih parcel zaradi izboljšanja pogojev za bivanje in opravljanje kmetijskih in dopolnilnih dejavnosti. Razvija se jih predvsem z nadomestno ali dopolnilno gradnjo v sklopu obstoječih gradbenih parcel ali, če ni drugih možnosti, ob njihovem robu. Prednost se daje prenovi in sanaciji, ki sta usmerjeni v modernizacijo kmetijstva in ustvarjanje pogojev za razvoj dopolnilnih dejavnosti.
  - V podeželskih naseljih in vaseh, v katerih se razvija turizem, se vzdržuje in ustvarja oblikovno prepoznavnost. Pri tem je pomembno smotrno lociranje kmetijskih obratov, posebno tistih, ki izrazito vplivajo na okolje;
  - Območja počitniških hiš se načrtuje v ambientalno privlačnih naravnih okoljih kot strnjena, racionalno parcelirana območja, ki so skladna z regionalno in lokalno arhitekturno, naselbinsko in krajinsko tipiko ter z varstvenimi usmeritvami. Podpirajo naj razvoj v odročnih, hribovitih območjih, zlasti razvoj turizma ter drugih pristočasnih dejavnosti. Zaradi svojih značilnosti ne morejo prevzeti funkcije stalnega bivališča.
- na racionalni rabi zemljišč in objektov v naseljih, ki obsega naslednja določila:
    - Pri prostorskem razporejanju zemljišč po namenski rabi in dejavnosti znotraj naselij se stremi k takšnemu prepletu funkcij, ki so medsebojno združljive ali ne motijo druga druge. Preprečuje se izrazito monofunkcionalnost posameznih delov naselij z uvajanjem raznovrstnosti dejavnosti ter mešanjem funkcij bivanja in dela.
    - Nadaljnjo gradnjo se usmerja v zgoščevanje že poseljenih območij - prvenstveno tistih, ki so dobro dostopna in imajo organiziran javni potniški promet. Določa se zgornjo mejo gostote pozidanosti znotraj posameznih območij v naseljih in primerna razmerja med grajenimi in zelenimi površinami, da se zagotovi kvalitetno bivalno okolje.
    - V urbanih naseljih se na podlagi ustreznih raziskav načrtuje in zagotavlja komunalno opremljene površine za stanovanjsko gradnjo in prenovo obstoječih stanovanjskih območij. V njih se zagotavlja primerno opremljenost z oskrbnimi in storitvenimi dejavnostmi, športnimi objekti ter rekreacijskimi in zelenimi površinami, prav tako pa tudi dobro dostopnost do centralnih in zaposlitvenih območij.

- SPRS podaja usmeritvena določila tudi glede razvoja območij centralnih površin, območij proizvodnih dejavnosti, javnih površin v naseljih, zelenih površin ter prometnih površin v naseljih.
- na zahtevah po komunalnem opremljanju zemljišč, ki obsegajo zlasti naslednje:
  - Zemljišča poselitvenih območij se opremlja z minimalno komunalno infrastrukturo, ki zagotavlja oskrbo s pitno vodo in energijo, odvajanje odplak in odstranjevanje odpadkov ter navezavo na javno cestno omrežje. Manjkajočo komunalno infrastrukturo se dogradi, dotrajano pa sanira.
  - Nove objekte v poselitvenih območjih, namenjene trajnemu prebivanju, delu, zdravstvu, rekreaciji, športu in drugim dejavnostim se priključuje na obstoječo komunalno infrastrukturo.
  - Po dogradnji manjkajoče ali izgradnji nove komunalne infrastrukture se nanjo priključi obstoječe objekte, namenjene dejavnostim, navedene zgoraj.
- na doseganju in zagotavljanju arhitekturne (in urbanistične) prepoznavnosti mest in drugih naselij:
  - Pri načrtovanju in urejanju naselij se stremi k urejenemu in prostorsko uravnoteženemu ter oblikovno skladnemu razvoju posameznega naselja tako, da se zagotavlja arhitekturno prepoznavnost na ravni celotnega naselja in na ravni posamezne funkcionalne enote ali dela naselja.
  - Pri oblikovanju naselij se spoštuje značilnosti prostora in podedovane vrednote ter naravne vrednote, poudarja oblikovne vrednote naselja in varuje dominantne poglede, z načrtno prenovo ohranja zgodovinska naselja oziroma njihove dele, zlasti tiste, ki so naselbinska dediščina. Ohranja se značilne obrise naselja ter usmerja pozornost na možnost zgostitev in zapolnitev urbanega tkiva. Višinski gabariti naj sledijo obstoječim in se prilagodijo obstoječi strukturi.
  - Razvoj naselij se prilagaja geometriji reliefnih oblik, omrežju vodotokov, smerem komunikacij in regulacij ter smerem in konfiguraciji.
  - Pri urejanju naselij se pozorno oblikuje območja obvoznic, vpadnic, uličnega, cestnega in obcestnega prostora, pomembna vozlišča, zelene površine in druge odprte površine.

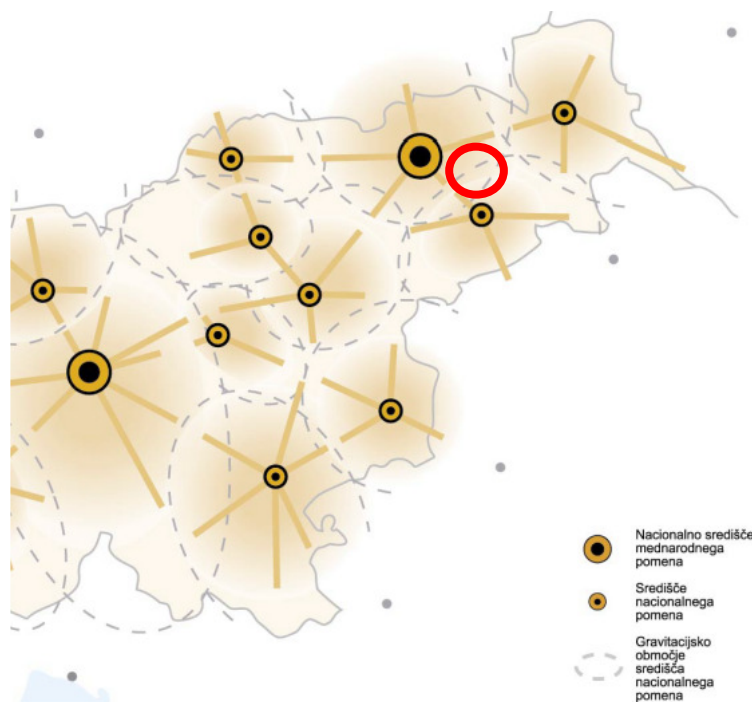
### 3 IZHODIŠČA IZ SPRS, KI SE NANAŠAJO NA RAZVOJ OBČINE DUPLEK

V SPRS so poleg splošnih usmeritev za prostorski razvoj na območju celotne države podane tudi nekoliko bolj konkretne usmeritve za posamezna območja oz. predele v državi.

Gre za usmeritve, ki pomenijo vsebinska izhodišča za usmerjanje prostorskega (in socialnega ter gospodarskega) razvoja tako opredeljenih območij in ki se morajo ustrezno odraziti zlasti v strateških, pa tudi v izvedbenih prostorskih aktih občin.

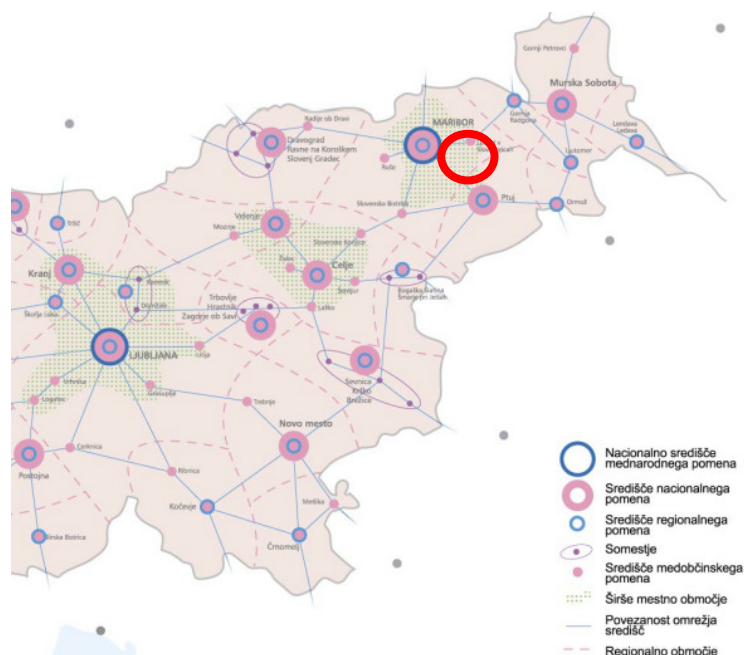
Občina Duplek je v SPRS integrirana na naslednji način oz. z naslednjimi opredelitvami in odločitvami:

- V kontekstu slovenskih interesov v mednarodnem povezovanju leži občina ob križišču V. in X. evropskega prometnega koridorja in v vplivnem območju bližnjih večjih mest (Ljubljana, Gradec, Zagreb);
- V okviru zasnove poselitve na nivoju države leži v gravitacijskem območju nacionalnega središča mednarodnega pomena (Maribor) ter središča nacionalnega pomena (Ptuj); (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)
- 



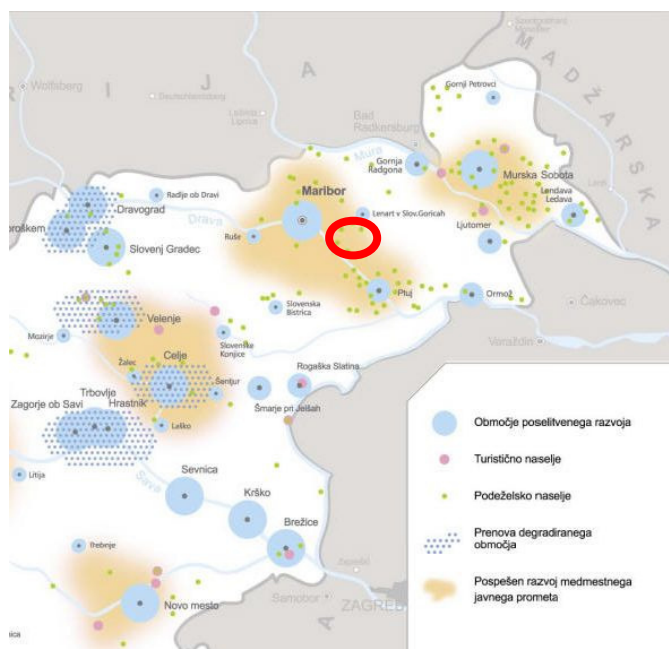
Slika 1: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): karta št. 3, Zasnova poselitve

- V državni zasnovi policentričnega urbanega sistema in razvoja širših mestnih območij leži v širšem mestnem območju Maribora ter znotraj omrežja središč, ki ga tvorijo Maribor, Ptuj in Lenart v Slovenskih goricah. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



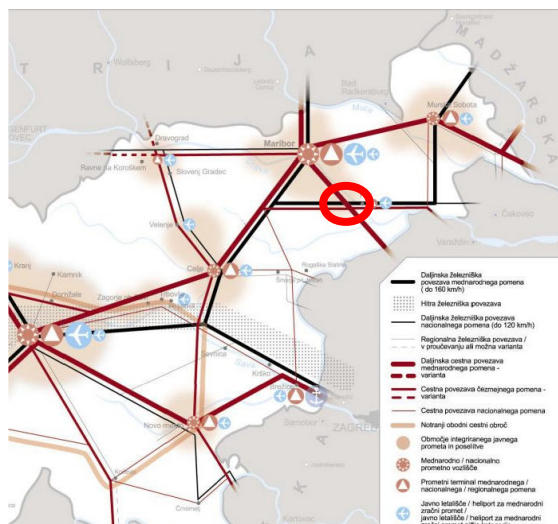
Slika 2: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): karta št. 4, Zasnova policentričnega urbanega sistema in razvoj širših mestnih območij

- V SPRS glede razvoja mest in drugih naselij občinsko središče oz. naselje Sp. Duplek ni posebej opredeljeno. Območje občine leži v območju predvidenega pospešenega razvoja medmestnega javnega prometa. Naselja v občini so na karti označena kot podeželska naselja. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



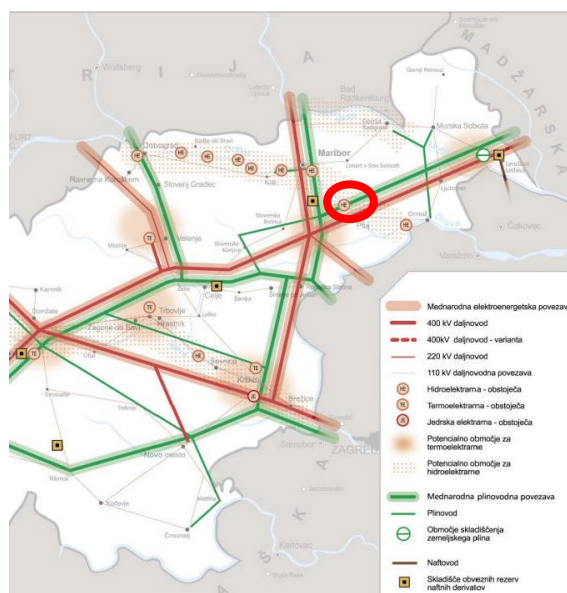
Slika 3: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 1, Razvoj mest in drugih naselij

- V zasnovi državnih prometnih povezav leži občina ob glavni prometni smeri med mednarodnimi oz. nacionalnimi prometnimi vozlišči; nadalje nedaleč od daljinske cestne povezave mednarodnega pomena proti Ptuj in dalje Zagrebu ter v območju, kjer se z integracijo javnega prometa v ožjih urbanih in lokalnih območjih spodbuja razvoj nemotoriziranega prometa (kolesarjenje, pešačenje). (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



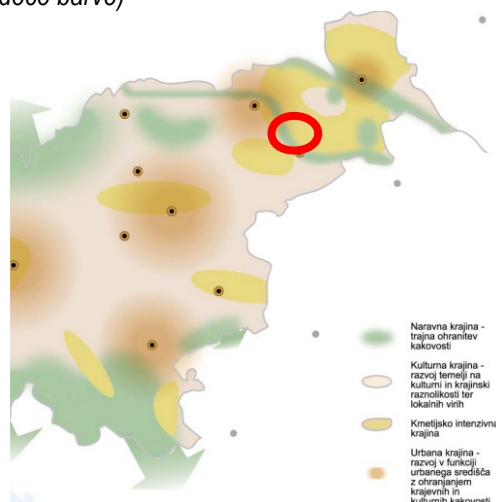
Slika 4: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): publikacijska karta št. 3, Usmeritve za razvoj prometnega sistema

- Občina leži ob mednarodnih elektroenergetskih in plinovodnih povezavah. V bližini je hidroenergetski kanal reke Drave za HE Zlatoličje. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



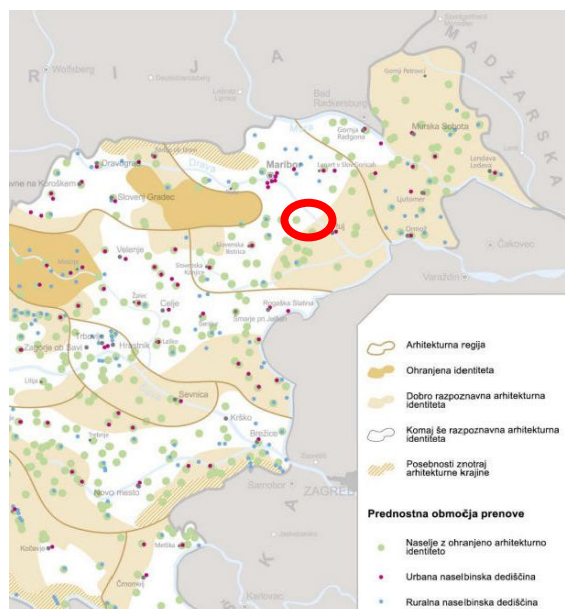
Slika 5: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): publikacijska karta št. 4, Usmeritve za razvoj energetskih sistemov

- Občina leži na območju prepletanja kmetijsko intenzivne in kulturne krajine, ki se navezujeta na območje naravnih kakovosti ob reki Dravi. Občina ima visok kmetijsko proizvodni potencial na obsežnejših sklenjenih najboljših kmetijskih zemljiščih, ki se jih v največji možni meri štiti pred drugimi oz. nekmetijskimi rabami. Razvoj kulturne krajine pa temelji na ohranjanju kulturne in krajinske raznolikosti ter na lokalnih virih, to je ohranjanju obstoječega poselitvenega vzorca ter arhitekturne tipike posameznih območij. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



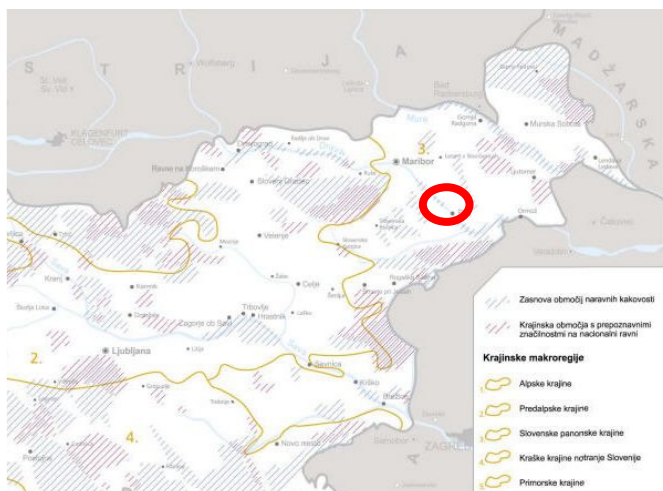
Slika 6: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): karta št. 6, Zasnova krajine

- Območje občine leži znotraj arhitekturne regije s komaj razpoznavno arhitekturno identiteto in redko prisotno posamično ruralno naselbinsko dediščino. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



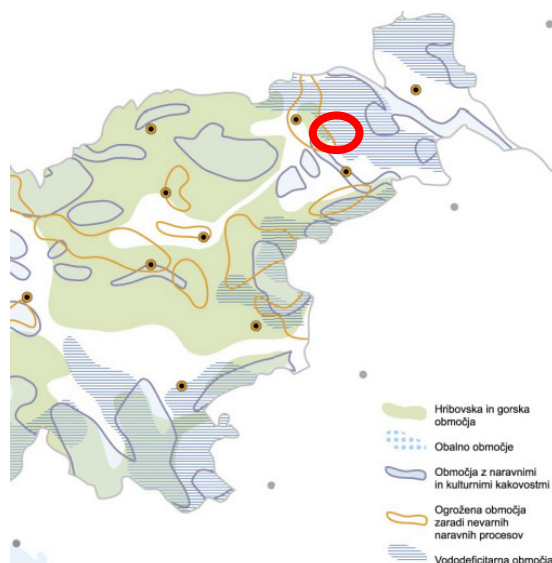
Slika 7: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): publikacijska karta št. 2, Arhitekturna prepoznavnost

- Po prepoznavnosti z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter naravnih kakovosti krajine sodi območje občine med Slovenske panonske krajine. Na območju občine se na državnem nivoju ohranja in razvija območje ob reki Dravi kot območje naravnih kakovosti, kar pomeni, da se z načrtovanim prostorskim razvojem in umeščanjem posameznih dejavnosti zagotavlja ohranjanje naravnih procesov in vitalnost tega območja. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



Slika 8: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): publikacijska karta št. 6, Prepoznavnost z vidika kulturnega in simbolnega pomena krajine ter naravne kakovosti krajine

- Območje občine leži v širšem vododeficitarnem območju Slovenskih goric, kjer je načrtovana trajna in kvalitetna vodooskrba ter odvajanje odpadnih voda. Območje občine sega tudi v območje z naravnimi in kulturnimi kakovostmi (območje ob reki Dravi), v severozahodnem delu pa je območje občine ogroženo zaradi naravnih procesov. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



Slika 9: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, št. 76/04): karta št. 7, Območja s problemi in potenciali

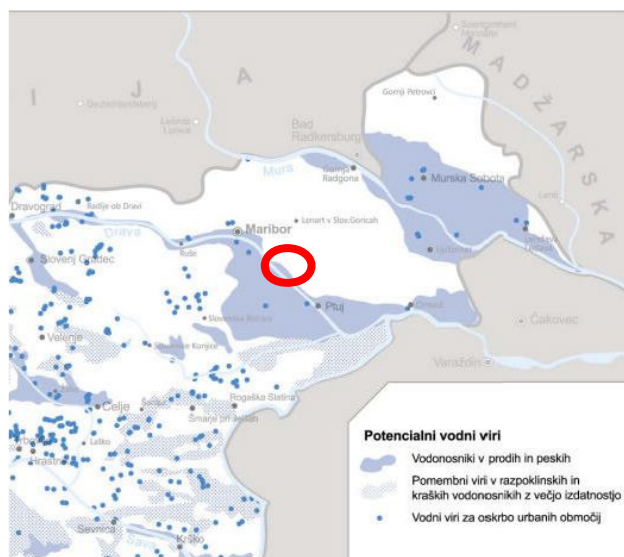


- Z vidika rabe naravnih virov leži občina v območju s kmetijskim pridelovalnim potencialom, vendar se to prilagaja naravnim razmeram, še posebej omejitvam zaradi varstva voda. Območje občine je tudi del širšega območja izvajanja pristočasnih dejavnosti. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



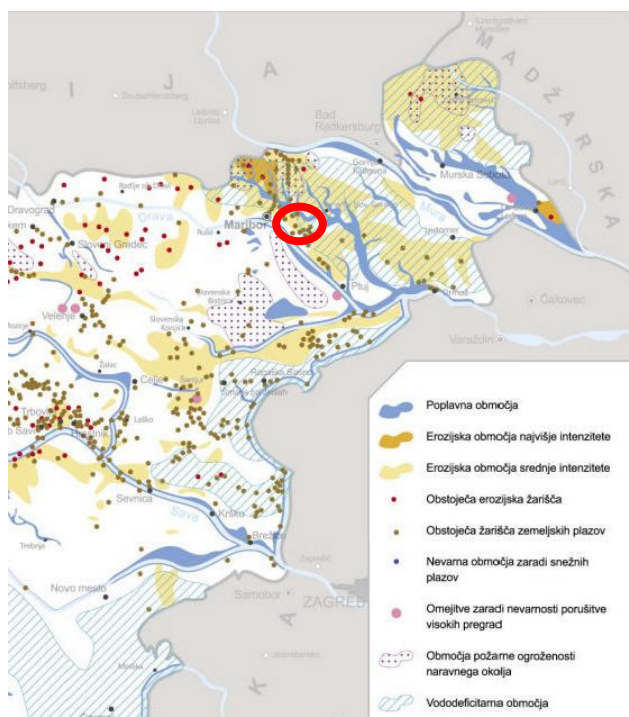
Slika 10: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): publikacijska karta št. 7, Raba naravnih virov

- Občina ne razpolaga s pomembnimi potenciali za oskrbo s pitno vodo, leži pa na robu Dravskega polja, ki je pomemben vodonosnik za širše območje severovzhodne Slovenije. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



Slika 11: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): publikacijska karta št. 8, Potenciali za oskrbo s pitno vodo

- Prostorski razvoj občine omejujejo predvsem: vododeficitarna ogroženost občine, ki je značilnost Slovenskih goric, erozijska ogroženost srednje intenzitete s številnimi žarišči zemeljskih plazov v severni polovici občine in poplavna ogroženost ob reki Dravi. Na območjih s posebnimi potenciali in problemi, kamor se uvršča tudi Občina Duplek, se na državnem nivoju spodbuja programe, s katerimi se opredeli skupna razvojna in varstvena izhodišča za pripravo skupnih prostorskih aktov (regionalne zasnove prostorskega razvoja). Za problemska ali geografsko homogena območja (npr. Slovenske gorice) se spodbuja programe prostorskega razvoja, ki vključujejo razvoj naselij, cestne povezave, turistični razvoj, energetska oskrba, ohranjanje narave ipd. (glej karto v nadaljevanju, na kateri je makrolokacija Občine Duplek označena s krogcem rdeče barve)



Slika 12: Izsek iz Strategije prostorskega razvoja Slovenije (Ur. list RS, šte. 76/04): publikacijska karta št. 9, Prostorske omejitve za razvoj

## 4 UREDBA O PROSTORSKEM REDU SLOVENIJE (UR. LIST RS, ŠTEV. 122/04)

Prostorski red Slovenije (v nadaljevanju: PRS) je sprejela Vlada RS z uredbo, veljati pa je pričel 13. 11. 2004.

PRS določa pravila za urejanje prostora, ki se uporabljajo pri:

- prostorskem načrtovanju sistemov poselitve, gospodarske infrastrukture in krajine;
- pripravi strateških in izvedbenih prostorskih aktov na regionalni in lokalni ravni;
- pripravi strokovnih podlag za vse vrste in nivoje prostorskih odločitev;
- graditvi objektov.

### Pravila za urejanje prostora obsegajo:

- **splošna pravila prostorskega načrtovanja**, ki izhajajo iz temeljnega načela prostorskega načrtovanja, t.j. vzdržnega prostorskega razvoja in:
  - določajo zahteve in usmeritve za prostorsko načrtovanje;
  - določajo nujnost in potrebnost tehtanja javne koristi in zasebnega interesa;
  - določajo zahteve po usklajevanju razvojnih in varstvenih interesov,
  - opredeljujejo neobhodnost in nujnost podprtosti prostorskih odločitev s kvalitetnimi in zadostnimi strokovnimi podlagami;
  - zahtevajo določitev in prikaz namenske rabe prostora, in sicer je treba za celotno območje občine v prostorskem redu občine (kratko PRO) določiti in prikazati območja osnovne namenske rabe prostora, ki se lahko nadalje delijo na površine podrobnejše namenske rabe prostora; (*opomba: SPRO je vrsta prostorskega akta, ki jo je predpisovala predhodna, danes že neveljavna prostorska zakonodaja*);
  - se nanašajo na členitev prostora;
    - Prostor se členi po namenski rabi ter na funkcionalne in prostorske enote.
    - Namenska raba, ki obsega območja osnovne in površine podrobnejše namenske rabe prostora, je podrobneje opredeljena v 18. in 19. členu uredbe o PRS.
    - Pri oblikovanju in določanju funkcionalnih enot je treba upoštevati funkcijsko celovitost in zanje določiti skupna izhodišča za podrobnejše urejanje prostora. Funkcionalne enote se delijo na eno ali več prostorskih enot.
    - Prostorske enote se določijo glede na enotne oblikovne značilnosti in prevladujočo namensko rabo prostora, nanje pa se vežejo merila in pogoji za urejanje prostora v PRO.
  - terjajo določitev in prikaz ureditvenega območja prostorskih aktov; Ureditveno območje obsega območje urejanja z določenim prostorskim aktom. Obsega območje načrtovane prostorske ureditve in njenega vplivnega območja ter se določi z upoštevanjem relevantnih kriterijev glede na vrsto prostorskega akta.
- **pravila za načrtovanje prostorskih sistemov**, ki vključujejo oz. obsegajo:
  - splošna pravila načrtovanja prostorskih sistemov, ki morajo zagotavljati medsebojno usklajeno načrtovanje in delovanje prostorskih sistemov poselitve, gospodarske infrastrukture in krajine;

- pravila za načrtovanje poselitve; le-ta obsegajo pravila za načrtovanje poselitvenih območij (določitev poselitvenega območja za različne vrste naselij, notranji razvoj poselitvenih območij, pravila v zvezi s prenovo naselij ali njihovih delov, pravila v zvezi z nezadostno izkoriščenimi zemljišči in pravila v zvezi s širitvami poselitvenih območij) in pravila za načrtovanje namenske rabe v sistemu poselitve (pravila v zvezi z namensko rabo v sistemu poselitve, ki obsega območja stanovanj, območja proizvodnih dejavnosti, mešana območja, posebna območja, območja družbene infrastrukture ter območja zelenih površin). Ta pravila se uporabljajo za prostorsko načrtovanje, za določanje namenske rabe prostora vključno z določanjem meril in pogojev za urejanje prostora ter lokacijskih pogojev v prostorskih aktih, za pripravo strokovnih podlag za prostorske akte in za samo pripravo prostorskih aktov;
  - pravila za načrtovanje gospodarske infrastrukture; le-ta zadevajo območja in vode ter obsegajo pravila za načrtovanje območij namenske rabe prostora ter druga pravila za načrtovanje prometne infrastrukture vseh vrst, elektronsko komunikacijske infrastrukture, energetske infrastrukture in okoljske infrastrukture);
  - pravila za načrtovanje v krajini; opredeljena so pravila za ohranjanje oz. ustvarjanje kakovosti krajine, ki veljajo za načrtovanje prostorskih ureditev in graditev objektov v krajini ob upoštevanju pravil za načrtovanje gospodarske infrastrukture ter pravil za gradnjo objektov zunaj poselitvenih območij.  
Pravila se nanašajo na določitev oz. opredelitev posebej vrednih območij kakovosti krajine, to je območij prepoznavnosti krajine in območij naravnih kakovosti krajine. Obsegajo pravila za načrtovanje v območjih z omejitvami za razvoj v prostoru (varstvena in ogrožena območja po predpisih o vodah, potresno ogrožena območja, območja požarne ogroženosti, območja s tveganjem za porušitev visokih pregrad, območja s tveganjem za industrijske nesreče) ter pravila za načrtovanje namenske rabe prostora v krajini (slednja se nanašajo na območja namenske rabe v sistemu krajine, t.j. na območja kmetijskih zemljišč, območja gozdov, območja vodnih zemljišč, območja mineralnih surovin, območja za potrebe obrambe in območja za potrebe varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami; posebej so obravnavana območja turizma in rekreacije).
- ***pravila za načrtovanje in graditev objektov***; v to skupino sodijo merila in pogoji za načrtovanje in graditev objektov v izvedbenih prostorskih aktih, ki morajo določiti najmanj lokacijske pogoje glede vrste objektov in vrste del v okviru gradnje, glede lege v prostoru, glede oblikovanja objektov, glede velikosti, oblike in ureditve gradbene parcele ter glede komunalne opreme.
- Pravila za načrtovanje in graditev objektov obsegajo:
- pravila za načrtovanje grajene strukture; le-ta zahtevajo določitev enotnih oblikovnih in funkcionalnih meril ter pogojev za urejanje prostora znotraj posamezne prostorske enote. Obvezna merila in pogoji pri tem so tipologija zazidave, regulacijske črte raznih vrst, višinski gabariti in stopnja izkoriščenosti zemljišč za gradnjo, lahko pa se določijo tudi merila in pogoji za velikost in oblikovanje objektov, za velikost in oblike gradbenih parcel ter za namen, funkcionalno zasnovo, zmožljivost, lego objektov in orientacijo fasad;
  - pravila za načrtovanje zelenih površin in drugih javnih odprtih prostorov;
- Pravila za načrtovanje zelenih površin obsegajo pravila za načrtovanje površin za rekreacijo in šport, parkov, igrišč za otroke in mladostnike, zelenih površin v stanovanjskih območjih, mestnih in primestnih gozdov, območij vrtičkov, reprezentativnih ureditev, ureditev ob poslovnih objektih, zelenih koridorjev, drevoredov, obcestnih ureditev, ostankov naravnih sestavin v naseljih, nasipov, vodotokov in pokopališč.

- Pravila za načrtovanje območij drugih javnih odprtih prostorov obsegajo pravila za načrtovanje trgov, ploščadi pred javnimi objekti, tržnic, ulic, utrjene obale ali bregov, pasaž, podhodov ter evakuacijskih površin; gre za površine, ki se v prostorskih aktih določijo kot območja javnega dobra;
- pravila za načrtovanje površin za mirujoči promet;
- pravila za načrtovanje in graditev enostavnih objektov;
- pravila v zvezi z gradnjo objektov zunaj poselitvenih območij; le-ta ni dovoljena. Posebna pravila veljajo za razpršena poselitve, a je zanje treba določiti prostorsko enoto. Za razpršeno gradnjo velja, da nova ni dovoljena, obstoječo pa je potrebno in dovoljeno sanirati;
- pravila v zvezi z opremljanjem zemljišč za gradnjo; osnovno pravilo terja, da je smotrnost načrtovane prostorske ureditve treba presoditi tudi z vidika opremljanja zemljišč za gradnjo.

Za načrtovanje poselitve so zelo pomembne tiste opredelitve iz Prostorskega reda Slovenije (kratko: PRS) ki se nanašajo na pravila za urejanje prostora. Za področje poselitve so bistvena predvsem obsežna določila, ki govorijo o načrtovanju poselitve ter o načrtovanju in graditvi objektov. PRS določa, da se poselitve usmerja v poselitvena območja, izjemoma pa je dopustna tudi gradnja objektov zunaj poselitvenih območij. V teh primerih je treba:

- ohranjati skladnost med funkcijami določenega območja,
- obstoječo grajeno strukturo oblikovno dopolnjevati na način, da se ohranjajo kakovostne prostorske strukture,
- zagotavljati smotno rabo prostora in umeščati objekte v bližino naselij oziroma na vidno manj izpostavljene površine,
- urediti odprte bivalne in ostale zunanje površine;
- izogibati se varovanim in potencialno ogroženim območjem po predpisih o vodah ter kmetijskim zemljiščem z visokim pridelovalnim potencialom.

PRS določa posebne pogoje za gradnjo objektov zunaj poselitvenih območij, ki služi za potrebe kmetijske in gozdarske dejavnosti, upravljanja voda, športa in rekreacije zunaj poselitvenih območij, pridobivanja mineralnih surovin, pridobivanja energije in izkoriščanja drugih naravnih virov, varnosti državljanov in njihovega premoženja, obrambe, varstva pred naravnimi in drugimi nesrečami in javne infrastrukture.

Zunaj poselitvenih območij je dovoljena tudi gradnja proizvodnih objektov in njim pripadajoče gospodarske infrastrukture, a pod pogojem, da taki objekti zaradi izrabe naravnih virov ne morejo biti v poselitvenih območjih in če je njihovo delovanje ekonomsko racionalnejše (hidroelektrarne, rudniški objekti in naprave, kamnolomi in podobno) ali če zaradi tehničnih, tehnoloških, okoljskih in drugih značilnosti niso primerni v poselitvenih območjih.

Površine za rekreacijo in šport je mogoče izjemoma umestiti zunaj poselitvenih območij, kadar je možno zagotoviti primerno dostopnost in razdaljo (omogočen dostop peš ali s kolesom) in kadar dejavnost ne povzroča konfliktov s primarno rabo prostora ter z varstvenimi režimi območja, katerih primarni cilj je varovanje območja.

*Za dopolnilno gradnjo* objektov, ki pomenijo zaokrožitev in sanacijo posamičnih skupin objektov zunaj poselitvenih območij, velja, da je dovoljena ob upoštevanju zahtev v zvezi z namenom, funkcionalno zasnovo, lego objektov ter velikostjo in obliko gradbene parcele, ko je območje

ustrezno komunalno opremljeno, območje s treh strani obdano s stanovanjskimi objekti na gradbenih parcelah, gradbene parcele pa imajo vsaj eno skupno mejo oz. na območju več stanovanjskih objektov, med seboj oddaljenih manj kot 30 metrov, z gradbenimi parcelami, ki med seboj nimajo skupne meje.

## 5 DRŽAVNI PROSTORSKI NAČRTI NA OBMOČJU OBČINE DUPELEK

Za del območja Občine Duplek je sprejet in v veljavi **Državni lokacijski načrt za vodnogospodarsko ureditev Drave od Vurberka do Zgornjega Dupleka** (Ur. l. RS, št. 72/04-3206, 33/07-1761-ZPNačrt), ki se nanaša na izgradnjo visokovodnega nasipa po levem bregu Drave od Vurberka do Zg. Dupleka na povprečni oddaljenosti pribl. 600 m od Drave, in sicer v skupni dolžini 5.571 m.

Z uredbo so določeni območje urejanja, lega, potek, zmogljivost, velikost in oblikovanje objektov, naprav, omrežij in ureditev, pogoji za urbanistično, krajinsko in arhitekturno oblikovanje objektov in naprav, pogoji za prometno in komunalno urejanje območja, obveznosti investitorja in izvajalca, tolerance, nadzor nad izvajanjem ter okoljevarstveni ukrepi, povezani z izgradnjo visokovodnega nasipa.

Na podlagi zadevnega prostorskega akta je v letih 2013-2015 prišlo do realizacije načrtovanega visokovodnega nasipa in pripadajočih prostorskih ureditev.

Glede na veljavne zakonske predpise lahko občina za del območja državnega prostorskega načrta načrtuje prostorske ureditve iz svoje pristojnosti le izjemoma, če s tem soglašata Vlada RS. Takšno izjemo je Občina Duplek predlagala Vladi RS v maju 2018 za majhen dislocirani del območja zgoraj navedenega državnega lokacijskega načrta v naselju Sp. Duplek. Vlada RS je na podlagi navedenega predloga občine le-tej izdala svoje soglasje s sklepom št. 35000-16/2018/7 z dne 10. 1. 2019.



Slika 13: Prikaz območja Državnega lokacijskega načrta za vodnogospodarsko ureditev Drave od Vurberka do Zg. Dupleka (Vir: PK 250.000, GURS, [http://www.mop.gov.si/si/drzavni\\_prostorski\\_nacrti/vpogled\\_v\\_postopke\\_priprave\\_drzavnih\\_prostorskih\\_aktov/](http://www.mop.gov.si/si/drzavni_prostorski_nacrti/vpogled_v_postopke_priprave_drzavnih_prostorskih_aktov/), stanje na dne 21. 12. 2018)